

MYŠLIENKA MESIACA

Raz príde deň, kedy po pokorení vesmíru, skrotení vetra, prílivu, odlivu a zemskej príťažlivosti začneme využívať silu lásky.
A v ten deň druhýkrát v dejinách sveta objavíme oheň.

Teilhard de Chardin

NAMIESTO ÚVODNÍKA

Milí čitatelia,

tentokrát sa k vám namiesto úvodníka prihovráame výňatkom z úvahy našej čestnej medzinárodnej riaditeľky pani Delie Steinberg Guzmán. Aj keď tieto slová neboli písané priamo ako úvodník, veríme, že budú hodnotnou vstupnou bránou a dôstojne uvedú nasledujúce články nášho bulletinu. Pokojne sa usadte a podte sa spolu s nami ponoriť do kratučkých úvah na tému radosť.

Všeobecne očakávame, že nám život dá to, po čom túžime, že sa problémy samy vyriešia a že udalosti v nás vyvolajú radosť dostatočnú na to, aby sme sa cítili šťastní. Vždy hľadáme vonku; vonku chceme nachádzať veci, ktoré nám prinesú spokojnosť alebo naopak veci, na ktoré zvaľujeme vinu za svoje chyby a utrpenie.

A takto hodnotíme veci, osoby a udalosti všeobecne ako radostné alebo smutné, podľa toho, či sa prispôsobujú alebo neprispôsobujú nášmu chápaniu a nášmu pôsobu, ako sa pozeráme na svet.

Napriek tomu, to, čo u niekoho vyvoláva smútok, inému prináša šťastie. Spýtajme sa našich blízkych, čo cítia počas daždivého dňa: budú takí, ktorí odpovedia, že sa im zdá nádherný a inšpirujúci, zatiaľ čo iní priznajú, že dážď v nich vyvoláva smútok. Rovnakú skúšku môžeme uskutočniť, keď sa spýtame na hudobné dielo, na báseň, na kvetinu alebo na nočné nebo.

Je zrejmé, že smútok alebo radosť nie sú vo veciach. Sú v nás samých.

Radosť je stav duše alebo, ako obvykle hovoríme v rovnakom význame, je to stav nálady. Avšak „stav nálady“ je omnoho viac dvojzmyselným vyjadrením, než by sa zdalo, pretože sa vzťahuje k premenlivým psychologickým vlastnostiam, zatiaľ čo „stav duše“ zahŕňa nie len psyché, ale aj myseľ. Keď určitý „stav“ zahŕňa tieto dva ľudské princípy – psyché a myseľ – vzťahuje sa k tomu, čo nás „oživuje“, presnejšie povedané k „duši“. Duša je tým, čo nám dáva vnútorný život, a je tiež tým, čo my neustále oživujeme a obnovujeme v takej miere, v ktorej jej poskytujeme zodpovedajúcu stravu.

Nemôžeme očakávať, že duša pocíti šťastie alebo bolesť, pokiaľ ju necháme napospas situáciám, ktoré nezávisia od nás a ktoré môžeme iba pasívne znášať. Musíme sa stať pánmi duše, ktorá nám v každom prípade patrí, a podporiť jej vnútorné stavy a jej vnútorné prejavy vlastnou vôľou. Radosť je teda niečím, čo sa môže a musí nachádzať v nás.

*Delia Steinberg Guzmán
Medzinárodná čestná riaditeľka Novej Akropolis
z knihy Čo robíme srdcom a hlavou*

KRÁTKY PRÍBEH

Bájka o človeku a jeho synoch

Žil raz jeden človek a ten mal päť synov. Namiesto toho, aby spoločne nažívali, ustavične sa medzi sebou vadili. Otec už mal ich hašterenia dosť a povedal si, že im dá príučku. Vzal z kopy dreva päť rovnakých palíc, zviazal ich dokopy a zavolať synov. Tí, zaujatí hádkou, najskôr nepočuli, ale po chvíľke prišli. Otec im povedal: „Tu máte zviazanú otiepku piatich palíc, zlomte ju na kolene!“ Synovia skúšali, namáhali sa, ale výsledok bol ten, že ich všetkých boleli

kolená a otiepka zostala celá. Zachmúrený otec vzal otiepku a ukázal im, ako sa to dá. Rozviazal otiepku, každému dal palicu a kázal ju zlomiť. To išlo poľahky. A vtedy sa otec spýtal: „Synovia moji, čo z toho vyplýva? Keď je človek sám, ľahko ho zlomíte, no keď sa pevne spojí s inými, nič ho nezlomí!“ A vtedy sa všetci synovia zahanbili, lebo pochopili, čo im otec chcel povedať...

Ezop

INŠPIRATÍVNE OSOBNOSTI

Alice Masaryková

Najstaršia dcéra prvého českého prezidenta Tomáša Garrigue Masaryka, Alice Masaryková, bola veľmi talentovaná dáma. Hovorila niekoľkými jazykmi, hrala na klavíri, zaujímala sa o literatúru, začala študovať na medicíne, ale nakoniec promovala na filozofickej fakulte. Svoj život zasvätila práci pre druhých, založila množstvo škôl, nemocníc a sociálnych spolkov, z ktorých najznámejší je Československý červený kríž.

Lady Bohemia

Narodila sa 3. mája 1879 vo Viedni. Keď mala tri roky, rodina sa presťahovala do Prahy, kde začal jej otec prednášať na univerzite. V trinástich rokoch začala študovať na prvom dievčenskom gymnáziu v Čechách, ktoré sa volalo Minerva.

Snívala o tom, že sa stane lekárkou a v roku 1898 sa nechala na lekársku fakultu zapísať ako jediné dievča. V tej dobe boli ženy prijímané iba ako mimoriadne poslucháčky a nemohli skladať skúšky ako riadni študenti. Po dvoch semestroch preto štúdium medicíny opustila a zapísala sa na filozofickú fakultu, kde študovala históriu, filozofiu a sociológiu. V roku 1903 promovala z histórie.

Na univerzite v Lipsku absolvovala postgraduálne štúdium, ďalej sa vzdelávala na univerzite v Chicagu predovšetkým v sociológii. Pôsobením v Centre sociálnych služieb a starostlivosťou o imigrantov prichádzajúcich z Čiech za prácou, si vyslúžila prezývku Lady Bohemia.

Učiteľka a ošetrovatelka

Po návrate z USA pôsobila ako učiteľka na dievčenskom lýceu v Českých Budějoviciach a neskôr v pražských Holešovicach.

Mnoho študentiek na ňu spomína ako na výraznú osobnosť. Bola vysoká, štíhla, s hlbokými tmavými očami, vždy elegantne oblečená, nosila

topánky na nízkom podpätku, ale to jej nebránilo častobrávať študentky navychádzky do prírody alebo s nimi športovať.

Súčasne sa veľmi aktívne venovala sociálnej práci. Zaoberala sa problémom alkoholizmu, vo voľnom čase počas prázdnin sa starala o chorých a postihnutých ľudí. Doma sa starala o mamičku, ktorá trpela zhoršujúcou sa maniodepresívnou psychózou a srdcovou chybou.

Počas prvej svetovej vojny pracovala aj ako ošetrovateľka v karanténnej stanici v Pardubiciach, kde sa starala o ranených vojakov. Okrem toho sa usilovala o umožnenie prístupu k vzdelávaniu pre hluchých.

Jej otec medzitým pôsobil v zahraničí v protiráčskom odboji, čo viedlo k vyšetrovaniu celej rodiny. A tak Alice nakoniec skončila vo väzení vo Viedni, kde strávila osem mesiacov. Bola obvinená z vlastizrady, za čo jej hrozil dokonca trest smrti. No kampaň v americkej tlači, vyvolaná českými spolkami, prispela aj k jej prepusteniu. Rakúsky režim jej však potom zakázal prácu v školstve.

Prvá dáma

Vznik novej Československej republiky znamenal v jej živote zásadný obrat. Jej otec sa vrátil do Prahy ako hlava štátu a ona sa vzhľadom na matkin zlý zdravotný stav ujala úlohy prvej dámy. Mala na starosti personál na Pražskom hrade aj v Lánoch, zodpovedala za prezidentov oficiálny program, organizovala jeho stretnutia so štátnikmi, vedcami, spisovateľmi i novinármi, zúčastnila sa mnohých slávností a sprevádzala svojho otca na mnohých zahraničných cestách.

Spoločne s architektom Josipom Plečnikom sa tiež podieľala na úpravách Pražského hradu i jeho záhrad. Pracovný vzťah postupne prerástol v hlboké priateľstvo a podľa niektorých historikov až v lásku.

Pani „doktor“

Alice Masaryková nikdy neprerušila svoje sociálne aktivity pre tých, ktorí to potrebovali. Súbežne so svojou politickou rolou pomáhala formovať rodiači sa Československý červený kríž a v roku 1919 sa stala jeho prvou predsedníčkou. Počas jej pôsobenia vyvíjala táto organizácia rozsiahlu zdravotnícku, charitatívnu a sociálnu činnosť.

wikimedia.org

A. Masarykova so svojim otcom a bratom.

Od roku 1920 spravoval ČSČK aj Českú ošetrovateľskú školu. Pani „doktor“, ako sa jej hovorilo, podporovala vzdelávanie ošetrovateliek a svojim postavením pomáhala zvyšovať prestíž školy a ošetrovateľskej profesie. Táto škola po mnoho rokov pripravovala dobre vzdelané diplomované sestry pre nemocnice po celej republike.

Okrem toho založila aj prvú Vyššiu sociálnu školu, v ktorej sa v jednoročnom štúdiu odborne pripravovali sociálni pracovníci a pracovníčky na prácu v teréne.

Exil

Koncom tridsiatych rokov musela Alice Masaryková čeliť dvom veľkým udalostiam, ktoré zmenili opäť smer jej života: smrti otca, ktorého milovala a obdivovala, a Mníchovskej zrade. Obe udalosti viedli k veľkým zmenám v českej politike a vyvolali útoky proti Červenému krížu aj jej osobe. Radšej preto nasledovala svojho brata Jána a odcestovala do zahraničia. Smútok za domovom, blízkymi aj milovanou prácou v nej prebudil dedičné depresívne ochorenie a do konca vojny sa liečila v amerických sanatóriách.

Použitá literatúra a zdroje:

1) HURYTOVÁ, I. 2018-03-25. Alice Masaryková. 2023-02-28. Dostupné na: <<https://www.akropolis.cz/content/alice-masarykova>>.

V roku 1945 sa nakrátko vrátila do vlasti, ale po náhlejšej a nejasnej smrti brata Jána radšej Československo znova opustila. Stratila tak všetok majetok aj možnosť vrátiť sa do krajiny, pre ktorú toho toľko vykonala.

Od roku 1950 žila natrvalo v USA, kde bola opäť činná v krajských spolkoch, písala spomienkové knihy a vystupovala v Rádiu Slobodná Európa.

Veľká osobnosť a dáma

Prostredníctvom týchto niekoľkých slov, do ktorých je ťažké zhrnúť celý život človeka, sme mali možnosť stretnúť sa so skutočnou dámou, ktorá – podobne ako ďalší veľkí a múdri ľudia – verila, že ľudskému životu dáva zmysel práve to, čím presahuje hranice starostlivosti o seba samého a o svoje potreby či záujmy. Jej pohnutý životný osud, jej neúnavná práca pre druhých i jej slová dodnes zasahujú snáď každé srdce.

„Urobme každý deň niečo dobré, zabudnime na chvíľu na seba, aby sme tým, že myslíme na druhého, našli svoju vlastnú osobnosť.“

Ivana Hurytová

NA ZAMYLENIE

Ukážky z diel: Rovnováha medzi estetickým a etickým pri utváraní osobnosti

Čo je to moje ja? Keby som chcel hovoriť o prvom okamihu, o jeho prvom výraze, povedal by som: je to najabstraktnejšie zo všetkého, zároveň je však v sebe tým najkonkrétnejším zo všetkého – je slobodou. Dovoľte, aby som tu načrtnol krátku psychologickú úvahu.

Často počuť, ako ľudia formulujú svoje želania a hlučne bedákajú vyjadrujú nespokojnosť so životom. Predstavme si teraz takého babráka; preskočme želania, ktoré nám nič nevysvetlia, keďže úplne spočívajú v náhodnom. Takže on si napríklad želá: „Ó, keby som mal ducha tohto človeka alebo talent oného človeka atď.“ A aby som to celkom vyhrotil: „Keby som bol vnútorne taký pevný ako ten a ten!“ Podobné želania naozaj počuť dosť často, ale už ste niekedy počuli, aby si človek vážne želal byť niekým iným? Práve naopak, aj pre ľudí, ktorých voláme nešťastnými, je priam príznačné, že sa pevne upínajú sami na seba a napriek všetkému svojmu utrpeniu

by si za nič na svete neželali, aby boli niekým iným. Je to dané tým, že sú veľmi blízko pravde a pociťujú večnú platnosť osobnosti nie v jej požehnaní, ale v jej utrpení, a hoci si zachovali tento dosť abstraktný výraz pre radosť, najradšej by sa stali sebou samými.

leninscape @ pixabay

Teraz sa však vrátim k onému človeku s mnohými želaniami: nazdáva sa, že ostane stále sám sebou, hoci by sa všetko zmenilo. Teda je v ňom niečo, čo je v absolútnom vzťahu ku všetkému inému, niečo, čím je tým, kým je, hoci by zmena, ktorú by dosiahol svojim želaním, bola najväčšia možná. Neskôr ukážem, že sa mýli, ale tu sa iba pokúsím nájsť najabstraktnejší výraz tohto ja, ktoré ho robí tým, čím je. A tým nie je nič iné ako sloboda. Takto by sme mohli zrozumiteľne dokázať večnú platnosť osobnosti; veď predsa ani samovrah nechce skoncovať so svojím ja, aj on si želá iba inú formu svojho ja a určite možno nájsť samovraha, ktorý by bol v maximálnej miere presvedčený o nesmrteľnosti duše, no zároveň natoľko predpojatý, aby veril, že tým krokom nájde absolútnu formu pre svojho ducha.

Pravdaže dôvod, prečo sa jednotlivcovi môže zdať, že sa stále môže meniť a napriek tomu ostane rov-

nakým, akoby jeho najvnútornejšia podstata bola algebraická veličina, označujúca, čo sa nám zachce, spočíva v tom, že zaujal nesprávny postoj, nezvolil sám seba, ani o tom nemá predstavu; pritom však aj vo svojej nerozumnosti uznáva večnú platnosť osobnosti. Kto však zaujal správny postoj, tomu sa vodí inak. Volí sám seba, nie v konečnom zmysle, pretože v tom prípade by sa z tohto ja stalo čosi konečné, súčasť iných konečností, ale v absolútnom chápaní; veď predsa volí sám seba a nie niekoho iného. To ja, ktoré si sám volí, je nekonečne konkrétne, je to on sám, a predsa je absolútne odlišné od skoršieho „ja“, pretože teraz ho volil absolútne. Toto ja predtým nejestvovalo, pretože sa ním stalo až voľbou, a predsa jestvovalo, veď to bol „on sám.“

Søren Kierkegaard

Použitá literatúra a zdroje:

1) KIERKEGAARD, S. 2006. *Rovnováha medzi estetickým a etickým pri utváraní osobnosti*. Bratislava : Kalligram. 205 s. ISBN: 8071498025.

SVET SYMBOLOV

Divoké božstvá Japonska

Uprostred množstva dobrotivých božstiev japonského budhizmu, či božstiev vyžarujúcich pokoj a dobro, môže mnohých prekvapiť stretnutie s divokými a mocnými *Myōō* – kráľmi múdrosti. Ich zjav je fascinujúci: tvár naplnená úžasnou silou a odhodlaním, jasne viditeľné zuby a vypúlené oči, pôsobivé držanie tela skutočných bojovníkov vystrojených rôznymi zbraňami na boj proti zlu. Tradičná aureola, ktorá ich obklopuje, umocňuje ich prítomnosť.

Pôsobivé zobrazenie *Myōō* odráža idey, ktoré prenášajú. Spájajú v sebe na prvý pohľad protichodné sily – blahodarné, poskytujúce poučenie a súčasne sily hnevľivé a desivé. Z exoterického hľadiska sú ochrancami *dharmy* a hrôzostrašní nepriatelia zla, ktorí odstrašujú zlých duchov a ženú stratené duše späť na cestu spásy. Z ezoterického hľadiska, ako aktívna manifestácia budhov a v konečnom dôsledku jediného najvyššieho Budhu, reprezentujú vnútornú silu disciplíny, rozvinutú cez mnoho výziev a vytrvalú vnútornú prácu, a tiež predstavujú silu ešte nezrealizovaného potenciálu. Ich hnev zobrazuje hrôzu naháňajúce úsilie, ktoré je potrebné na prekonanie zla, ktorého koreňom je nevedomosť, chamtivosť a nenávisť. Stelesňujú transformáciu spurných vášní a slabostí na konštruktívne kroky na ceste k osvieteniu.

Sediaci Fudo - najvýznamnejší z Myōō kráľov múdrosti.

Pôvod *Myo'o* možno nájsť v *Hindu Vidyaraja*. Sanskritské slovo *vidya*, alebo japonsky *myō*, znamená „mantra“, „ezoterické poznanie“, „svetlo“ alebo „múdrost“. Sanskritské slovo *raja* znamená „kráľ“ a koreluje s japonským *ō*. Preto *Myo'o* znamená „kráľ múdrosti“, „svetelní kráľ“ alebo „kráľ svetla“. Väčšinou sú uctievaní v japonských budhistických školách *Tendai* a *Shingon*. A predpokladá sa, že ich do Japonska priniesli z Číny prostredníctvom japonských budhistických majstrov *Saichō* a *Kukai* na začiatku 9. storočia.

Najvýznamnejším zo všetkých „kráľov múdrosti“ bol *Fudo*, „nehybný“, tiež známy ako *Acal*. Je vyslancom prvotného buddhu *Dainichi Nyorai*. Pevne sedí alebo stojí na kameni symbolizujúcom jeho neoblomnú a nepremožiteľnú silu. Jeho intenzívny pohľad preniká do srdca a zasahuje najhlbšie zákutia

vnútorného sveta učeníka. *Fudo* drží v pravej ruke meč a v ľavej laso. Rukoväť meča má zvyčajne podobu *vadžra*, ktorá symbolizuje blesk. Je to meč múdrosti, ktorý pretína nevedomosť v mnohých jej podobách, dokonca aj tú najtvrdohlavejšiu. Lasom zväzuje všetky vnútorné prekážky k prebudeniu, dokonca aj tie najnekontrolovanejšie vášne. Reprezentuje teda aktívnu silu sebaovládania a nehybnú silu cnosti, ktorá sa dosiahne na tejto ceste.

Fudo sa tiež objavuje v mnohých ľudových rozprávkach, kde vždy odpovedá na prosby tých, ktorí vytrvalo hľadajú jeho pomoc. Jeho hlavná svätyňa je v *Narite*. Bola založená v r. 940 na počesť víťazstva nad vzburou miestnych mocných samurajov. Hovorí sa, že *Shingonský* kňaz vzal obraz s podobizňou *Fudo*, vytvorený veľkým majstrom *Kukai*, do povstaleckej zóny a počas troch týždňov tam vykonával rituál posvätného ohňa. V posledný deň rituálu bola vzbura potlačená. *Fudo* pomohol premôcť sily chaosu a nastoliť mier. Jeho obraz tak oťažiel, že ho nebolo možné vrátiť späť a tak bol založený nový chrám ako sídlo víťazného a nehybného „kráľa múdrosti“.

Fudo umocňuje a inšpiruje spravodlivú silu. Vedieť si ho imaginovať v mysli znamená stotožniť sa s jeho schopnosťami porážať ilúzie. Jeho prenikavé svetlo utišuje vietor karmy, ktorý otáča koleso *samsary*. V tomto okamihu ticha je možné spojiť sa s cnosťou múdrosti a ovládnuť tak seba samého a uvoľniť cestu k osvieteniu.

Nataliya Petlevych

Použitá literatúra a zdroje:

1) PATLEVYCH, N. 2021-05-12. *Ferocious Deities of Japan*. 2023-02-28. Dostupné na: < <https://library.acropolis.org/ferocious-deities-of-japan/> >.

MÚDROŠŤ PRÍRODY

V ústrety k trvalému spolunažívaniu: lekcie z permakultúry

Slovo permakultúra vytvorili Bill Mollison a Avid Holmgren v 70-tych rokoch minulého storočia majúc tým na mysli „vedomé navrhovanie krajiny, ktorá napodobňuje vzorce a vzťahy v prírode, pričom poskytuje hojnosť potravy a energie na zabezpečenie miestnych potrieb“. To, čo začalo ako ekologické hnutie smerom k „trvalému poľnohospodárstvu“, sa postupom času vyvinulo do niečoho oveľa holistickejšieho a obsiahlejšieho; do súboru princípov a hodnôt toho, čo znamená byť uvedomelou, dávajúcou ľudskou bytosťou, a do oživenia spôsobu života, ktorého cieľom je rozvinúť

vzájomnú previazanosť a súčasne osobnú zodpovednosť v každej sfére života.

Slovo poľnohospodárstvo, v angličtine agriculture, v sebe obsahuje slovo „agrárny“, teda vzťahujúci sa k pôde a „kultúra“, čo znamená kultivovať, obhacovať. Je iróniou, že dnes to vyzerá, že z poľnohospodárstva sa stal skôr proces ničenia a ťažby pôdy. S nástupom priemyselnej revolúcie sme ako spoločnosť v priebehu niekoľkých generácií začali odčerpávať obrovské zásoby fosílnych palív, ako sú uhlie a zemný plyn, ktorých vytvorenie trvalo Zemi

miliardy rokov. V skutočnosti mnohé z našich moderných systémov, či už ide o ekonomické, sociálne, zdravotné alebo vládne systémy, majú tendenciu zanedbávať základnú skutočnosť, a to, že aj my sme súčasťou prírody. A tak mylne dávajú ľudské potreby do popredia bez toho, aby brali do úvahy, ako to ovplyvňuje celý náš ekosystém.

Vedomé pozorovanie a interakcia

Ako uvádza Mollison a mnohí iní zástancovia permakultúry, prostriedky a ciele načrtnuté permakultúrou nie sú ničím novým. Sú jednoducho súborom univerzálnych etických a dizajnových princípov odvodených zo sveta prírody a tradičných spoločností, ktoré nám umožňujú budovať náš život v súlade so vzormi v prírode. V skutočnosti sa prvý a hlavný princíp dizajnu permakultúry týka predovšetkým rozvoja umenia pozeráť sa, teda uprednostňovať skôr hlbavé pozorovanie než neuvážené konanie. Mollison rekapituluje: „*Všetko, čo potrebujeme, aby sme žili dobrý život, sa nachádza okolo nás. Slnko, vietor, ľudia, budovy, kamene, more, vtáky a rastliny. Spolupráca so všetkými týmito zložkami prináša harmóniu, odpor voči nim prináša pohromu a chaos.*“ Princípy permakultúry krásne sledujú túto zásadu a umožňujú prírode prekvitať, ak sme schopní pracovať s ňou, a nie proti nej. Napríklad namiesto toho, aby sme bránili prírodným elementom, akými sú napríklad buriny, permakultúra navrhuje použiť ich na zadržiavanie pôdnej vlhkosti, zabránenie erózii či ako súčasť mikroklimy. Podobne sa vyhýbame aj pesticídom, pretože to vedie k vytváraniu škodcov odolných voči liekom a k zníženiu populácie škodcov predátorov, čo napokon vedie k väčšej nerovnováhe a nie k účinným riešeniam. Namiesto toho, zakomponovanie partnerských rastlín, ktoré odrádzajú škodcov, alebo hydiny, ktorá reguluje populáciu škodcov, môže umožniť prosperujúci, zdravý a sebestačný ekosystém. Príroda má všetky riešenia, ktoré potrebujeme, ak vieme ako pracovať s jej princípmi. Permakultúra nás povzbudzuje, aby sme sa stali praktickými filozofmi v našom každodennom živote, obnovili našu citlivosť voči svetu, do ktorého patríme, s pokorou prevzali našu rolu správcov a nie konzumentov prírody. Zdôrazňuje potrebu rozvíjať hlbokú úctu a dačnosť k prírode, a to nielen za našu fyzickú obživu, ale aj za mimoriadne posolstvá múdrosti, ktoré poskytuje.

Radšej integrovať ako segregovať

Súčasný poľnohospodársky proces vyžadujú vytváranie veľkých plôch polí, kde obrábanie pôdy, za účasti strojov, pesticídov a externých dodávok vody, odčerpávame vrchnú pôdu a jej živiny, a to všetko za účelom k pestovaniu iba jedinej „mono-

kultúrnej“ plodiny len na ľudskú spotrebu, zabíjajú tým všetky ostatné formy života v procese. Permakultúra namiesto toho navrhuje „polykultúrny“ ekosystém, ktorý integruje rastliny, zvieratá a ľudské bytosti do symbiotického vzťahu, prospešného pre celok s čo najefektívnejším využitím energie a zdrojov. Rastliny poskytujú potravu, liečivé látky, kyslík, fixujú dusík, zadržiavajú vodu a zabraňujú erózii pôdy. Pasúce sa zvieratá účinne rozkladajú rastlinný odpad, aby vyživovali pôdu, zatiaľ čo hydina odstraňuje škodcov a burinu a zároveň prirodzene obrába pôdu. Toto je ďalší kľúčový princíp permakultúry: „*Skôr integrovať ako segregovať*“. Ľudia napomáhajú vytvoriť funkčný a samoregulačný ekosystém správnym umiestnením prvkov tak, aby každý slúžil potrebám a súčasne prijímal produkty toho druhého. Naša Zem, spolu s každou živou bytosťou, ktorá ju obýva, je jeden súvislý a vzájomne prepojený celok. V časoch rastúcej separácie a rozdeľovania je toto silný princíp, ktorý možno aplikovať na všetky aspekty nášho života. Rôznorodosť prírody je to, čo ju robí živou, krásnou a štedrou, pričom všetky nespočetné formy tu existujú v jasnej jednote. Možno, počnúc našimi vzťahmi s ďalšími ľudskými bytosťami, musíme uznať, že to, čo nás spája, je oveľa silnejšie ako to, čo nás rozdeľuje.

Samoregulácia

Mollisova definícia znečistenia „*výstup akejkoľvek zložky systému, ktorá nie je produktívne využívaná žiadnou inou zložkou systému*“, vlastne znamená, že v prírodných systémoch nedochádza k žiadnej neefektívnosti alebo plytvaniu. Len v nesprávnej manipulácii s prírodou, aby sme slúžili sami sebe v mene maximalizácie výnosov, ospravedlňujeme náš súčasný priemyselný systém založený na hromadnej výrobe a preprave na veľké vzdialenosti, ignorujúc nezvratné poškodenie kvality vody, vzduchu a pôdy a nepochybne má vplyv na všetky živé bytosti na Zemi. Ako predpovedal domorodý indiánsky náčelník v Seattli v roku 1854: „*Človek neuplietol pavučinu života, je iba vláknom v nej.* Čokol-

vek s ňou robí, robí sám sebe... ublížiť Zemi znamená opovrhovať stvoriteľom... znečistíte vašu posteľ a budete to vy, kto sa jednej noci zadusí vo svojom vlastnom odpade". Permakultúra poukazuje na to, že nám sa dokonca podarilo premeniť užitočný odpad ako ľudské exkrementy na obyčajné splašky, ktoré znečisťujú našu vodu, a nie na biomasu na doplnenie pôdy. Napríklad kmene v severoafriických púšťach žili po celé generácie a živili sa iba málom, ako sú kozy, ťavy, datľové palmy, malé kroviny a niektoré jednoduché obilniny, pričom našli spôsob, ako maximalizovať prospešné vzťahy medzi svojimi skromnými zdrojmi. Porovnajme to s modernou rušnou metropolou, ktorá by nemohla prežiť ani 24 hodín bez akýchkoľvek externých vstupov, vzhľadom na naše nekontrolované potreby a myslenie typu „mať všetko“. Permakultúra nám pripomína, že kooperatívne a mutualistické systémy sú stabilnejšie a odolnejšie ako predátorské alebo konkurenčné interakcie, a že môžu byť udržateľné iba vtedy, ak si každý prispievajúci člen vezme len to, čo potrebuje. Počnúc našimi ekonomickými systémami propagujúcimi neobmedzený rast až po náš konzumný spôsob života sa zdá, že sme si vypestovali zmysel pre nárok na vlastníctvo prírodného bohatstva. Zabúdame pritom, že bez toho, aby sme sa naučili dávať a zúčastňovať sa na tomto duálnom pohybe života, ohrozujeme nielen našu vlastnú budúcnosť, ale aj všetok život na Zemi.

Použitá literatúra a zdroje:

1) SCREWVALA, T. 2022-03-28. *Towards Permanent Co-existence: Lessons from Permaculture*. 2023-02-28. Dostupné na: <<https://library.acropolis.org/towards-permanent-co-existence-lessons-from-permaculture/>>.

Vážte si perifériu

Sme natoľko podmienení vnímaním nášho sveta ako sveta rozdeleného hranicami, mojimi a vašimi, že zabúdame, že naša planéta v sebe zahŕňa zástupy spoločenstiev a ekosystémov, ktoré spoločne tvoria jednu biosféru. Permakultúra zdôrazňuje, že periférie a hranice susediacich ekosystémov sa často hemžia väčším počtom druhov a produktivitou, než ktorýkoľvek z týchto systémov samostatne. Ústia riek sú biologicky najrozmanitejšie oblasti na Zemi, s plytkými vodami, ktoré podporujú rast rias a výmenu živín, bohatý rastlinný a morský život, ako aj potravu hľadajúcich zvierat a vtákov. Okraje lesov zase majú najsilnejšie stromy vďaka vetru a akumulácii živín. V skutočnosti však máme tendenciu práve naopak ignorovať periférie a okraje našich spoločností a systémov a zameriavame sa len na prvotriednu poľnohospodársku pôdu a základné plodiny, veľké mestá, veľké podniky, väčšinovú demografiu, a to všetko často na úkor marginalizovaných komunít a druhov, malých podnikov či satelitných obcí. Staroveké tradície a bojové umenia hovorili o hodnote periférneho videnia pri rozširovaní našich obzorov a v tom, že ponúka holistickejšiu perspektívu. A práve princíp permakultúrneho dizajnu nám ukazuje, že namiesto ignorovania periférií a hraníc potrebujeme uznať ich hodnotu a využiť ich silu, aby sme prispeli k zdraviu celku.

Aj keď existuje oveľa viac zásad permakultúrnej etiky a dizajnu, ktoré sú hlboké a praktické, tu bolo vymenovaných len niekoľko z nich, ktoré nás môžu povzbudiť, aby sme žili kolaboratívnejším a regeneratívnejším spôsobom života. Existuje mnoho spôsobov, ako žiť podľa týchto princípov, čo nám umožňuje navrhnúť takú formu, ktorá uspokojí naše potreby a súčasne urobí našu planétu bohatou a štedrou v tomto procese. My ako ľudské bytosti sme jedným z tridsať miliónov druhov na Zemi. Potrebujeme zmeniť vzťah k nášmu domovu a jeho spolubývajúcim, posunúť náš prístup „od dominance k partnerstvu, od fragmentácie k spojeniu; od neistoty k vzájomnej závislosti“. Je v našich rukách znovu objaviť naše korene, nanovo definovať naše smerovanie ako spoločnosti a pochopiť, že je možné viesť bohatý a naplnený život a zanechať pri tom náš svet o niečo lepším, pretože sme tu žili.

Trishya Screwvala

AKTUALITY NOVEJ AKROPOLIS NA SLOVENSKU .....

Stalo sa

Aztékovia v Kováčovej – 16. februára 2023 sme uskutočnili ďalšiu prednášku v Národnom rehabilitačnom centre v Kováčovej a opäť sme siahli do histórie, ktorá je stálou studnicou poznania a skúseností. A platí to aj o kultúre Aztékov, pochádzajúcich – ako vravia ich tradície – z bájneho ostrova Aztlán. V rámci prednášky sme si porozprávali o histórii Aztékov, o ich symboloch, božstvách a tiež hodnotách akými sú napr. zodpovednosť, snaha byť lepším človekom, spolupráca či vzťah k prírode, vďaka ktorým ich spoločnosť dosiahla svoj rozmach a ktoré môžu byť inšpiráciou aj pre súčasný svet.

Pozývame Vás

- 04. apríl – **Filozofia pre život – kurz pre rozvoj osobnosti „intenzívna forma“**, Bratislava
- 22. apríl – **Zážitkový workshop: Prepoj sa zo zemou**, Bratislava a Košice
- 24. apríl – **Eko tvorivé dielne**, Bratislava
- 24. apríl – **Eko tvorivé dielne: Nekupuj, recykluj**, Banská Bystrica
- 25. apríl – **Štyri elementy v prírode a človeku**, online prednáška
- 26. apríl – **Workshop: Ako spraviť svoj deň ekologickejším**, Bratislava a Banská Bystrica
- 26. apríl – **Eko tvorivé dielne: Recykluj staré tričky**, Košice
- 10. mája – **Paracelsus, prednáška**, Bratislava
- 18. mája – **Leonardo – Homo universalis, prednáška**, Banská Bystrica
- 18. mája – **Čarovný večer s hudbou, prednáška s hudobnými ukážkami**, Košice

Podrobnosti o podujatiach nájdete na <https://www.akropolis.sk/program-aktivit>

Staršie čísla bulletinu nájdete na <https://www.akropolis.sk/na-citanie/e-Bulletin>